

PRAATPLATEN

Vrouwelijke genitale verminking en gendergebonden geweld

Inleiding

Vrouwelijke genitale verminking (VGV) vormt een traditie binnen verschillende bevolkingsgroepen in Afrika, Azië, het Midden-Oosten en Zuid-Amerika. Door internationale migratie komt de praktijk ook steeds meer voor in andere werelddelen. Recent onderzoek toont aan dat in België naar schatting 13.112 vrouwen de praktijk ondergingen en dat nog eens 4.084 meisjes het risico lopen verminkt te worden.

Om te voorkomen dat nog meer meisjes en vrouwen in België onderworpen worden aan de praktijk, moet er ingezet worden op preventie. Hiertoe is het bespreekbaar maken van de problematiek, zowel binnen als buiten betrokken gemeenschappen, een grote stap in de goede richting.

Deze tool richt zich tot personen die leren lezen en schrijven en/of personen die Nederlands leren in klas- of groepsverband. Veel personen uit betrokken gemeenschappen doen op een bepaald moment beroep op dergelijke vormingen (inburgering, OKAN, alfabetisering), die een gepast kader vormen om het thema aan te kaarten. Meer nog, het is een kans om personen die anders misschien moeilijker toegang hebben tot bepaalde informatie, toch in te lichten.

Het doel van de praatplaten is dan ook om, op een laagdrempelige manier, personen te informeren over de verschillende aspecten verbonden aan VGV en andere vormen van gendergebonden geweld. Daarnaast laten de tekeningen ook toe om, afhankelijk van de interesses van de deelne(e)m(st)ers, (andere) thema's aan te kaarten, zoals migratie, discriminatie, gezondheid, enz. Dit spel wil de deelne(e)m(st)ers ertoe aanzetten gendergebonden geweld los te koppelen van cultuur en het fenomeen over de grenzen heen te herkennen.

De praatplaten werden ontwikkeld naar aanleiding van een groeiende vraag naar educatief materiaal om VGV te bespreken. Alle informatie omtrent het onderwerp, nodig om dit spel goed te begeleiden, werd op een overzichtelijke manier opgenomen in deze handleiding. Bedoeling is thema's, die soms moeilijk bespreekbaar kunnen lijken, op een efficiënte manier toegankelijk te maken en het debat hierrond te stimuleren. Hierbij werd rekening gehouden met de eigenheid van een doelgroep die de Nederlandse taal weinig of niet beheerst.

Colofon

Redactie: GAMS België vzw

Tekeningen: Anouk Jurdant

Spelregels

Doelgroep

Volwassenen en jongeren die leren lezen en schrijven

Volwassenen en jongeren die Nederlands leren

OKAN-onderwijs

Inburgeringsgroepen

Doelstellingen

- ✧ Het debat rond VGV en andere vormen van gendergebonden geweld stimuleren
- ✧ Het voorkomen van VGV en gendergebonden geweld en het aanreiken van mogelijke pistes ter ondersteuning in geval men hiermee geconfronteerd wordt
- ✧ Het herkennen van discriminatie en geweld stimuleren en dit loskoppelen van cultuur

Inhoud

Gebruiksaanwijzing en handleiding

4 thematische woordkaarten

26 geïllustreerde kaarten

Flyer GAMS België vzw

Voorbereiding

Om te verzekeren dat u voldoende geïnformeerd bent over het onderwerp om het gesprek te begeleiden, leest u de handleiding door voordat u de activiteit met de groep start. De nodige basisinformatie wordt telkens per kaart beschreven.

Om de communicatie te vergemakkelijken, is het aangeraden plaats te nemen in een cirkel. Leg de kaarten open in het midden van de groep zodat de tekeningen zichtbaar zijn.

Dit spel kaart thema's aan die gevoelige reacties teweeg kunnen brengen. De stellingen kunnen ook debat uitlokken in de groep. Het is aangeraden tijdens de inleiding aan te geven dat confronterende onderwerpen aan bod kunnen komen. Stel de groep gerust door een vertrouwelijk kader te scheppen en schets kort rond welke thema's het spel handelt. Indien er gevoelige reacties ontstaan, is het goed voldoende tijd te nemen om dit te kaderen. Het is namelijk juist de bedoeling mensen te doen stilstaan bij bepaalde thema's. De bijkomende informatie in de handleiding helpt de begeleid(st)er hierbij.

Verloop

Elke deelne(e)m(st)er kiest, om de beurt, een tekening uit en vertelt hierbij wat de tekening voor hem/haar voorstelt.

In de handleiding wordt per tekening beschreven welke informatie besproken kan worden en zijn enkele richtvragen opgenomen ter inspiratie voor de begeleid(st)er. Afhankelijk van de invulling die de deelne(e)m(st)ers aan de tekeningen geven, zijn andere interpretaties en andere verbanden mogelijk.

Het gebruik van de woordkaarten is echter niet verplicht, deze keuze is afhankelijk van de doelgroep en de voorkeur van de begeleid(st)er

De begeleid(st)er is niet verplicht alle tekeningen voor te leggen. Hij/zij kan er de tekeningen uitzoeken die het meest relevant zijn voor de groep en kan zelf kiezen hoe diep er ingegaan wordt op elke tekening. Gezien er verbanden bestaan tussen de verschillende tekeningen onderling kan, ook zonder alle tekeningen te bekijken, alle informatie besproken worden.

HANDLEIDING

1. Besnijd(st)er

Mogelijke vragen

- ✧ Wie of wat zie je op de kaart?
- ✧ Wat wil deze vrouw doen?
- ✧ Wat vind je hiervan? Wat is VGV?
- ✧ Ben je al in aanraking gekomen met VGV?
- ✧ Zouden jullie willen dat deze praktijk op jullie dochter wordt uitgevoerd?

Op deze tekening wordt een besnijdster afgebeeld. VGV wordt vaak uitgevoerd door **traditionele besnijdsters**. Meestal zijn dit vrouwen, maar in bepaalde gemeenschappen wordt de praktijk ook uitgevoerd door mannen. Zij worden financieel vergoed voor het uitvoeren van de praktijk en genieten veel aanzien. Gezien hun positie als behoed(st)ers van de traditie zijn ze niet snel geneigd het gebruik op te geven.

De praktijk wordt de laatste jaren ook steeds meer uitgevoerd door **medisch personeel**. Sommigen zijn ervan overtuigd dat de traditie verdergezet moet worden, anderen doen dit om financiële redenen. Soms zijn zij zich bewust van het gevaar van VGV, maar voeren ze de praktijk toch uit in een poging meisjes voor erger te behoeden. In dit laatste geval, is men van mening dat de meisjes anders toch naar een traditionele besnijdst(er) gestuurd zullen worden, waar de verminking in slechtere hygiënische omstandigheden gebeurt.

VGV veroorzaakt echter **altijd schadelijke gevolgen** (onafhankelijk van wie de besnijdenis uitvoert).

Het vormt daarenboven een **schending van verschillende mensenrechten**:

- Recht op fysieke en mentale integriteit
- Recht op een best mogelijke gezondheid
- Recht om niet te worden onderworpen aan geweld of discriminatie op grond van het geslacht
- Het recht om niet gefolterd te worden en om geen wrede, onmenselijke en vernederende behandelingen te ondergaan
- Het recht op leven

3. Emotioneel geweld

Mogelijke vragen

- ✧ Wat is emotioneel geweld?
- ✧ Wat is het verschil tussen een ruzie en emotioneel geweld?
- ✧ Waar trek jij de grens?
- ✧ Waarom denk je dat iemand emotioneel geweld gebruikt?

Emotioneel geweld kan zich uiten in de vorm van: vernederingen, kritiek, stalking, het uitoefenen van controle, intimidatie, enz. In tegenstelling tot lichamelijk geweld laat emotioneel geweld geen uiterlijk waarneembare kwetsuren na. Toch brengt deze vorm van geweld ingrijpende gevolgen met zich mee: depressie, minderwaardigheidsgevoelens, concentratiestoornissen, enz.

Daders van geweld kunnen zowel bekenden als onbekenden zijn en zowel mannen als vrouwen kunnen hier het slachtoffer van worden. Wanneer dit voorkomt binnen de familiale context, spreken we van familiaal of huiselijk geweld. Voor mensen die hier slachtoffer van worden, is het vaak moeilijk om hierover te praten. Soms schamen ze zich of voelen ze zich schuldig. Daarenboven wordt het geweld uitgeoefend door iemand die dicht bij het slachtoffer staat, wat tegenstrijdige gevoelens kan opleveren. Toch is het belangrijk geweld bespreekbaar te maken om hier een einde aan te kunnen maken. Verschillende professionele organisaties, zoals het CAW (Centrum Algemeen Welzijnswerk), kunnen hierbij helpen.

5. Discriminatie

Mogelijke vragen

- ✧ Heb je ooit discriminatie meegemaakt?
- ✧ Hoe voel(de) je je hierbij?
- ✧ Geef enkele voorbeelden van discriminatie.
- ✧ Wat zou je hieraan kunnen/willen doen?

Discriminatie betekent dat een persoon of een groep personen ongelijk behandeld wordt op basis van redenen en/of kenmerken die in een gegeven situatie

niet relevant zijn¹. Mensen die het slachtoffer worden van discriminatie hebben hierdoor moeilijker toegang tot algemene behoeftes zoals wonen, werken, sociale contacten, enz. Discriminatie belemmert dus de gelijke kansen van personen.

Er bestaan **verschillende soorten** discriminatie: op basis van afkomst, huidskleur, nationaliteit, geloof, handicap, seksuele geaardheid, geslacht, enz.

Verschillende internationale en nationale verdragen (vb. Universele Verklaring van de Rechten van de Mens) verbieden discriminatie. Ook in België bestaan wetten die discriminatie **strafbaar** stellen. Wie hiermee geconfronteerd wordt, kan dit melden en kan klacht neerleggen bij het Interfederaal Gelijkekansencentrum.

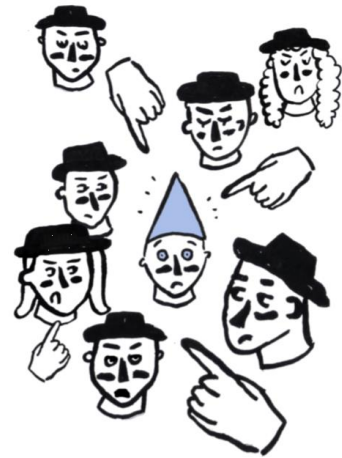
¹ Multicultureel opleiden. *Vooroordelen, discriminatie en racisme*.

<http://www.multicultureelopleiden.nl/samenleving/diversiteit/vooroordelen-discriminatie/>

6. Sociale druk

Mogelijke vragen

- ✧ Wat zie je gebeuren op deze tekening?
- ✧ Wat vind je hiervan?
- ✧ Wat zou de aanleiding kunnen zijn?
- ✧ Hoe denk je dat de persoon in het midden zich voelt?
- ✧ Heb je ooit zelf in dergelijke situatie gezeten?
- ✧ Denk je dat jij ooit zelf zo'n druk hebt uitgevoerd op iemand anders?

In een bepaalde groep of gemeenschap heersen vaak bepaalde normen waaraan de leden moeten beantwoorden om door de groepsgenoten aanvaard te worden. Indien iemand afwijkt van de norm, kan de groep **sociale druk** uitoefenen zodat deze persoon zich alsnog aan de regels zou houden. Dit kan al dan niet gepaard gaan met geweld.

In gemeenschappen waar **VGV** een traditie vormt, moeten vrouwen deze praktijk ondergaan om aanvaard te worden door de groep: dit is altijd zo geweest, de traditie is wet. De sociale druk is enorm groot. Vrouwen die hun dochter laten besnijden doen dit dan ook met de beste bedoelingen: zo willen ze hun dochter behoeden voor sociale uitsluiting en vereenzaming. Soms is de druk zo groot dat meisjes zelf vragen de traditie te ondergaan zodat ze aanvaard zouden worden door hun omgeving.

Onderzoek toont aan dat er een waar systeem bestaat: VGV is geen geïsoleerde praktijk uit de privésfeer, maar een ritueel dat deel uitmaakt van de dagelijkse leefwereld en het statuut en de rol van de vrouw bepaalt. Vrouwen die de praktijk niet ondergingen, beantwoorden niet aan de heersende norm.

Ook bij een **gedwongen huwelijk** wordt sociale druk uitgeoefend. Hierbij beslist de familie, meestal de vader, met wie en wanneer zijn kind moet trouwen. Indien deze laatste niet akkoord gaat met dit huwelijk, is het vaak zeer moeilijk zich hiertegen te verzetten omdat de hele gemeenschap de mening van de vader respecteert. De hele gemeenschap kan sociale druk uitoefenen zodat de persoon het huwelijk toch zou aanvaarden.

7. Migratie

Mogelijke vragen

- ✧ Aan wat doet dit beeld je denken?
- ✧ Kun je iets vertellen over een eigen migratie - of reiservaring?
- ✧ Wat valt je op wanneer je naar andere landen reist (verschillen, gelijkenissen tussen landen)?
- ✧ Waar komt VGV voor?

Aan de hand van **migratie en reizen** komen mensen met verschillende culturele achtergronden persoonlijk met elkaar in contact. Verschillende gewoontes en talen komen samen, waardoor personen zich moeten aanpassen. Soms is dit niet evident, maar migratie en reizen kunnen vooral een bron van verrijking zijn. Als mensen, zowel binnen eenzelfde cultuur als over de grenzen van een cultuur heen, met elkaar uitwisselen, kunnen ze van elkaar leren. Men zal ook vaststellen dat er, naast de cultuurverschillen, vooral veel gelijkenissen zijn, zowel positief als negatief.

Zo komen VGV en gendergebonden geweld **overal** voor.

VGV vormt een **traditie** binnen verschillende bevolkingsgroepen in Afrika, Azië, het Midden-Oosten en Zuid-Amerika. De prevalentie, het type en de redenen verschillen naargelang de streek en de bevolkingsgroep, ook binnen het land zelf. Hoewel VGV het vaakst voorkomt in landelijke en laaggeschoolde gemeenschappen, komt het ook zeker voor bij welgestelde en beter opgeleide families.

Door internationale **migratie** vestigden families, afkomstig uit landen waar VGV een traditie is, zich in Europa, Noord-Amerika en Australië. De sociale druk blijft ook voor migranten sterk voelbaar. Niet enkel de ouders, maar heel de familie kan beslissen wat goed is voor een kind. Het risico op VGV bestaat zowel in het migratieland als in het land van herkomst (tijdens een reis, bijvoorbeeld).

Tot op het einde van de 19e werd **ook in Europa** VGV uitgevoerd. Door de clitoris bij vrouwen weg te snijden, wilde men vrouwen 'genezen' van, onder andere, hysterie, bepaalde mentale aandoeningen, homoseksualiteit of masturbatie. Nadat werd aangetoond dat de praktijk geen enkel positief effect had op de gezondheid, werd ze in Europa uitgebannen.

Ook in Europa bestaan tal van **houdingen en gebruiken die het lichaam van vrouwen kunnen schaden**. Bijvoorbeeld:

- ✦ **Het lichaam van de vrouw wordt anders behandeld dan dat van de man.** Vrouwen worden geprezen zolang hun lichaam jong en slank is, maar worden geminacht als ze niet voldoen aan dit schoonheidsideaal. Om hier toch aan te kunnen beantwoorden leggen meisjes zich soms strenge en vaak ongezonde diëten op.
- ✦ **Plastische chirurgie om de geslachtsdelen bij te werken** is niet zonder gevaar. Het kan vergeleken worden met VGV als het niet uitgevoerd wordt om medische redenen. De vraag tot plastische chirurgie komt vaak van vrouwen zelf, maar komt tot stand onder maatschappelijke druk omdat een bepaald beeld voor ogen gehouden wordt van een ideaal geslachtsdeel.
- ✦ **Verschillende vormen van geweld:** verkrachting, partnergeweld, psychologisch geweld, enz.

8. België

Mogelijke vragen

- ✧ Wat viel je op toen je voor het eerst in België was?
- ✧ Denk je dat VGV ook in België voorkomt?
- ✧ Werd je in België al geconfronteerd met geweld? Hoe, waar?
- ✧ Kun je enkele voorbeelden geven van tradities in België (positief en/of negatief)?

In België komen verschillende vormen van geweld voor. Enkele voorbeelden en cijfers kunnen dit illustreren:

- ✦ In 2013 werden dagelijks gemiddeld 8 klachten voor **verkrachting** ingediend bij de politie. Niet alle slachtoffers van verkrachtingen durven aangifte te doen bij de politie, dus de reële cijfers liggen waarschijnlijk nog hoger.
- ✦ 1 op de 5 vrouwen verklaart ooit het slachtoffer te zijn geworden van **partnergeweld**.
- ✦ In 2013 werden 7.829 meldingen van **kindermishandeling** gedaan bij het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling. Onder kindermishandeling verstaat men het uitoefenen van seksueel, lichamelijk en/of emotioneel geweld of verwaarlozing tegenover kinderen.
- ✦ Het aantal vrouwen die **VGV** hebben ondergaan wordt geschat op 13.112. Daarenboven lopen waarschijnlijk 4.084 meisjes het risico besneden te worden. De meisjes lopen het risico besneden te worden tijdens een reis naar het land van herkomst, maar ook in België is het risico reëel.
- ✦ Ook **buiten de familiale context** komt regelmatig geweld voor: pesterijen op het werk, verkeersagressie, overvallen, agressie op openbare plaatsen (trein, ziekenhuis, school), enz.

Er bestaan specifieke **wetten die geweld strafbaar stellen**. Als je hiermee geconfronteerd wordt, kun je dan ook stappen ondernemen om jezelf (en/of anderen) te beschermen en de dader(s) van het geweld te straffen. Hiertoe kun je je wenden tot algemene of gespecialiseerde diensten.

9. De gevolgen van VGV

Mogelijke vragen

- ✧ Kun je voorbeelden geven van gewoontes die de gezondheid van mensen schaden?
- ✧ Kun je voorbeelden geven van gewoontes die de gezondheid van meisjes en vrouwen schaden?
- ✧ Hoe kan een moeilijke gezondheidstoestand je leven, of dat van je familie, beïnvloeden? Geef voorbeelden.

Een goede gezondheid is belangrijk om optimaal te kunnen functioneren in het leven. Iemand die ziek is of pijn heeft, kan bijvoorbeeld moeilijker zijn/haar dagelijkse activiteiten uitoefenen, heeft meer kosten gebonden aan gezondheidszorg, enz. Dit kan zowel invloed hebben op het leven van de persoon als op dat van zijn/haar familie en omgeving. Het is vaak moeilijk om te zien dat iemand waar je om geeft pijn lijdt.

Zoals de **Universele Verklaring van de Rechten van de Mens** stelt, zou elk persoon op elk moment in zijn/haar leven moeten kunnen genieten van de best mogelijke gezondheid.

Natuurlijk kunnen er zich in het leven allerlei gebeurtenissen voordoen, waardoor men soms in minder goede gezondheid verkeert (ongevallen, aangeboren gezondheidsproblemen, besmettingen, etc.). Maar soms worden gezondheidsproblemen ook **veroorzaakt door menselijk toedoen**. Dit is onder andere het geval bij gendergebonden geweld en VGV. Alle vormen van geweld kunnen zowel lichamelijke als psychologische gevolgen veroorzaken en dit zowel op korte termijn als op lange termijn.

Gevolgen van VGV: extreme pijn, sterfte, verlies van bewustzijn, bloedingen, beschadiging van nabijgelegen organen, urineretentie, infecties, onvruchtbaarheid, moeilijkheden tijdens de zwangerschap of bevalling, pijnlijke maandstonden, vorming van keloïden, cystes, angst, ...

Gevolgen van gendergebonden geweld: pijn, bloedingen, blauwe plekken, botbreuken, sterfte, littekens, depressie, minderwaardigheidsgevoelens, ...

10. Bevalling

Mogelijke vragen

- ✧ Wat is het verband tussen deze tekening en VGV?
- ✧ Hoe beïnvloedt VGV de bevalling precies?
- ✧ Ken je mensen die hiermee te maken kregen?

VGV kan **moeilijkheden** met zich meebrengen **tijdens de zwangerschap en de bevalling**. Door het gevormde littekenweefsel wordt het besneden orgaan namelijk minder soepel, waardoor er meer scheuren en bloedingen ontstaan, de baby moeilijker ter wereld komt en vaker in nood komt, fistels gevormd worden, etc.

Er bestaan verschillende vormen van **zwangerschapsbegeleiding** (bij Kind & Gezin bijvoorbeeld) tijdens dewelke vrouwen voorbereid worden op de bevalling. Gezien vrouwen die besneden werden vaker te maken krijgen met specifieke problemen, organiseren gespecialiseerde organisaties (GAMS vzw) workshops die zich richten tot deze doelgroep. Bedoeling is de vrouwen te ondersteunen opdat de zwangerschap en de bevalling goed zouden verlopen. Vrouwen kunnen hier ook hun ervaringen uitwisselen. De bevalling verloopt vaak vlotter wanneer vrouwen beter geïnformeerd zijn over zwangerschap, de bevalling, de complicaties die hiermee gepaard kunnen gaan en de oplossingen.

Tijdens de zwangerschap en de bevalling worden vrouwen ook op **medisch niveau begeleid** door een gynaecoloog en/of een vroedkundige. Het is goed hier speciale aandacht voor te hebben bij vrouwen die besneden werden. Om een vaginale geboorte mogelijk te maken en scheuren te vermijden, moet een infibulatie, bijvoorbeeld, opengemaakt worden. Na de geboorte mag de deskundige eventuele scheuren herstellen, maar het is ten strengste verboden de vrouwen opnieuw te infibuleren.

Het is belangrijk te weten dat iedereen, wanneer men in aanraking komt met gezondheidszorg, **het recht** heeft te weten en te begrijpen wat er met hen gebeurt en waarom bepaalde ingrepen uitgevoerd worden. Zo ook zwangere vrouwen. Zij moeten dus niet aarzelen uitleg te vragen aan de deskundige die hen begeleidt. Ze hebben ook het recht beroep te doen op een vertrouwenspersoon of, indien er zich een taalprobleem voordoet, een tolk.

Indien vrouwen twijfels hebben bij bepaalde keuzes van de behandelende persoon, kunnen ze ook de opinie of begeleiding van een andere deskundige aanvragen. Sommige gezondheidsdeskundigen volgden een vorming omtrent VGV. Zij hebben ervaring in de begeleiding van vrouwen die besneden werden en in de medische opvolging van eventuele gevolgen.

11. Seksuele problemen

Mogelijke vragen

- ✧ Wat is belangrijk om een goede relatie op te bouwen?
- ✧ Hoe kunnen moeilijkheden opgelost worden?
- ✧ Wat kan ervoor zorgen dat de seksuele relatie in een koppel moeilijk verloopt?
- ✧ Wat is er nodig opdat een seksuele relatie goed zou verlopen?

Seksuele contacten verlopen niet altijd goed en kunnen ook moeilijk en/of pijnlijk zijn. Om een bevredigend seksueel leven te bereiken is een goede seksuele gezondheid, onder andere, belangrijk. Dit wil zeggen dat er, naast de afwezigheid van ziektes, plaats moet zijn voor respect en veilige seksuele ervaringen vrij van dwang, discriminatie of geweld.²

Een **gedwongen huwelijk**, waarbij één van de partners of beide partners niet voor elkaar kiezen, leidt per definitie naar seksuele relaties onder dwang, wat de beleving hiervan problematisch maakt.

Partnergeweld en VGV hebben ook vaak een negatieve invloed op de seksualiteit. De angst en de pijn die gepaard gaat met **partnergeweld** kan leiden tot een verminderd seksueel verlangen, pijn tijdens het vrijen, enz. De lichamelijke en psychologische impact van **VGV**, zowel op het moment van de vermindering als daarna, kunnen lijden tot pijn, een verminderd libido, vaginisme, echtelijke spanningen, enz. Ook voor de man kan het traumatiserend zijn om zijn partner te zien lijden.

Ook het seksueel leven van **personen – zowel vrouwen als mannen – die niet met geweld geconfronteerd werden**, kan soms moeilijk verlopen. Veel verschillende elementen, zoals emotioneel, sociaal en persoonlijk welzijn, spelen hier namelijk een rol. In elk geval is de afwezigheid van geweld belangrijk om een goede seksuele beleving mogelijk te maken.

² Sensoa. RSV-wijzer, een Vlaamse visie op relationele en seksuele vorming.
http://www.seksuelevorming.be/sites/default/files/digitaal_materiaal/rsvwijzerfinal.pdf

12. Bevredigende seksualiteit

Mogelijke vragen

- ✧ Hoe voelen de personen in deze tekening zich?
- ✧ Welke relatie bestaat er tussen hen?
- ✧ Wat is het belang van seksualiteit volgens jou?
- ✧ Wanneer kan er volgens jou een seksuele relatie aangegaan worden?
- ✧ Wie is volgens jou een geschikte partner?
- ✧ Wie mag hierover beslissen?

Via **seksueel contact**

kunnen mensen kinderen krijgen en kunnen partners samen, op een intieme manier, plezier beleven. Doorgaans gebeurt dit in het kader van een partnerrelatie, al dan niet binnen een huwelijk. Maar sommigen kiezen er ook voor om buiten een vaste relatie, en eventueel met verschillende personen, seksueel actief te zijn. Het gaat om een persoonlijke keuze waar best zeer bewust mee omgegaan wordt, gezien het om iets zeer persoonlijks en intiem gaat.

Wat seksualiteit betreft, heeft iedereen dan ook bepaalde rechten:

- ✦ **Seksuele Rechten** omvatten de rechten van ieder persoon, ongeacht zijn of haar seksuele voorkeur, om zonder enige vorm van dwang, discriminatie en geweld:
 - ⇒ de hoogst mogelijke standaard van seksuele gezondheid te verwerven, en dus de grootst mogelijke toegang tot diensten voor seksuele en reproductieve gezondheidszorg
 - ⇒ informatie in verband met seksualiteit te zoeken, te ontvangen en te geven
 - ⇒ te genieten van seksuele opvoeding en vorming
 - ⇒ zijn of haar lichamelijke integriteit te doen respecteren
 - ⇒ zelf een partner te kiezen
 - ⇒ zelf te beslissen om seksueel actief te zijn of niet
 - ⇒ met onderlinge goedkeuring seksuele relaties aan te gaan
 - ⇒ te huwen naar eigen keuze en met onderlinge toestemming
 - ⇒ te beslissen om al dan niet kinderen te hebben, hoeveel en wanneer
 - ⇒ een bevredigend, veilig en aangenaam seksueel leven na te streven³

³ Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp. 2012. De Belgische Ontwikkelingssamenwerking op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten

★ Reproductieve Rechten:

- ✧ Het recht van koppels en individuen om zelfstandig en in volle verantwoordelijkheid te beslissen hoeveel kinderen zij wensen, met welk leeftijdsverschil en op welk tijdstip en het recht op de nodige informatie en middelen om hierover een beslissing te kunnen nemen (ICPD art 7.3).
- ✧ Het recht van mannen en vrouwen op informatie over en toegang tot efficiënte, betaalbare en aanvaardbare en vrij gekozen methodes voor geboorteregeling en op toegang tot voorzieningen voor gezondheidszorg voor een veilige zwangerschap en bevalling (ICPD art. 7.2).
- ✧ Het recht van vrouwen om vrij en zelfstandig te beslissen over hun seksualiteit, met inbegrip over hun seksuele en reproductieve gezondheid zonder enige vorm van discriminatie, dwang of geweld (Beijing Platform voor actie art. 96).¹

Zeer belangrijk in het kader van seksualiteit zijn **keuzevrijheid en wederzijds respect**. Wanneer seksueel contact onder dwang of druk aangegaan wordt (zoals bij een gedwongen huwelijk of een verkrachting), kan een persoon hier niet van genieten. Iedereen heeft dan ook het recht seksuele relaties te weigeren. Binnen een aanvaarde seksuele relatie kunnen ook bepaalde handelingen voor één of beide partners onaangenaam zijn en dus geweigerd worden. Om tot een goede relatie te komen, is het ook hier belangrijk dat de keuze gerespecteerd wordt opdat alle partners zich goed zouden voelen.

13. Psychologische gevolgen bij de man

Mogelijke vragen

- ✧ Hoe voelt deze man zich volgens jou?
- ✧ Waardoor zou hij zich zo voelen?
- ✧ Wat kan jou triest maken?
- ✧ Kan een man ook slachtoffer worden van gendergebonden geweld?
- ✧ Kunnen mannen een rol spelen in de strijd tegen VGV?
Zo ja, welke?

VGV en gendergebonden geweld kunnen ook **gevolgen** veroorzaken **voor mannen**.

Zoals eerder vermeld wordt **gendergebonden geweld** meestal uitgeoefend door mannen. Toch kunnen mannen hiervan ook **slachtoffer** zijn. Meestal gaat het in dit geval om emotioneel geweld, maar ook lichamelijk geweld is mogelijk.

Wat **VGV** betreft, kunnen de gevolgen voor mannen een onrechtstreekse, indirect impact hebben. Wanneer de vrouw/dochter/zus van een man sterft of pijn lijdt of wanneer er seksuele of echtelijke problemen in het huwelijk optreden, bijvoorbeeld, laat dit mannen niet onberoerd. Geïnfibuleerde vrouwen moeten soms door hun man geopend worden na het huwelijk, wat tevens traumatiserend kan zijn voor de mannen omdat ze hun vrouw moeten doen lijden.

Het is ook belangrijk op te merken dat mannen een belangrijke **rol** kunnen spelen **in de strijd tegen VGV**. De praktijk wordt vaak beschouwd als een 'vrouwenzaak' omdat vrouwen meestal de besnijdenis organiseren en uitvoeren. Maar de sociale druk die mensen tot de praktijk aanzet, komt vanuit de hele gemeenschap en bijgevolg ook van mannen. Mannen kunnen bijdragen aan de sociale druk door bijvoorbeeld te weigeren met een vrouw te trouwen die geen VGV onderging of gewoon door geen aandacht te schenken aan het onderwerp. De meeste gemeenschappen die VGV uitvoeren, kennen een **patriarchaal systeem**. Mannen hebben bijgevolg een belangrijke stem en kunnen dus zeker een rol spelen in de strijd tegen VGV.

Gezien er een **taboe** heerst rond VGV, spreken mannen en vrouwen onder elkaar bijna nooit over het onderwerp. Mannen weten dan ook vaak niet wat VGV juist inhoudt en kunnen de praktijk en haar gevolgen onderschatten. Daarom is het ook belangrijk mannen te informeren en te sensibiliseren.

14. Psychologische gevolgen bij de vrouw

Mogelijke vragen

- ✧ Hoe voelt deze vrouw zich volgens jou?
- ✧ Waardoor zou zij zich zo voelen?
- ✧ Zijn deze gevoelens herkenbaar voor jou?
- ✧ Wat kan jou triest maken?

VG is een uiterst pijnlijke ingreep die vaak onder dwang en zonder waarschuwing wordt uitgevoerd. Dit kan leiden tot verschillende **psychologische problemen** op korte en lange termijn: angst, depressie, posttraumatisch stresssyndroom, flashbacks, verlies van eigenwaarde, seksuele problemen, ...

De gevolgen van **andere vormen van gendergebonden geweld** zijn gelijkaardig: negatief zelfbeeld, relationele problemen, depressie, minderwaardigheidsgevoelens, concentratiestoornissen, seksuele problemen, enz.

Deze gevolgen kunnen een grote invloed hebben op het leven van de vrouw en kunnen nog lange tijd aanhouden, ook al werd er een einde gesteld aan het geweld.

15. Emoties – angst.

Mogelijke vragen

- ✧ Hoe voelt dit kind zich volgens jou?
- ✧ Is dit gevoel herkenbaar voor jou?
- ✧ Waardoor zou ze zich zo kunnen voelen?
- ✧ Hoe of door wie zou dit kind geholpen kunnen worden?
- ✧ Wat zijn jouw angsten/waarvoor ben jij bang?
- ✧ Welke andere emoties kun je nog bedenken?

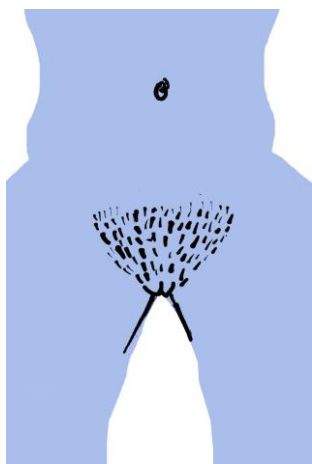

Emoties zijn reacties op allerlei zaken die zich afspelen rondom ons. Mensen kunnen verschillende emoties voelen: angst, vreugde, woede, verbazing, enz. Ze veroorzaken een bepaald gevoel bij ons en zijn vaak ook zichtbaar voor anderen. Soms kunnen personen hun emoties ook verbergen, waardoor ze moeilijk af te lezen zijn door hun omgeving.

Onveilige, onaangename of pijnlijke gebeurtenissen kunnen gevoelens van **angst** oproepen. Veel vrouwen die **VGV** ondergingen, getuigen dat ze door de onverwachte en extreme pijn op het moment van de besnijdenis een sterke angst voelden. Ook op lange termijn kan de angst nog terugkomen, bijvoorbeeld tijdens een bevalling, een gynaecologisch onderzoek of seksuele betrekkingen.

Ook **migratie** kan angst teweegbrengen, vooral wanneer iemand zich verplicht ziet zijn/haar land te ontvluchten. De persoon moet de vertrouwde omgeving achterlaten en gaat het onbekende tegemoet. Men komt terecht in een land met andere gewoontes en een andere taal, waardoor het soms moeilijk wordt te begrijpen wat er gebeurt en wat er van de persoon wordt verwacht. Ook de reis zelf verloopt vaak niet zonder gevaar.

16. Vrouwelijke genitale verminking

Mogelijke vragen

- ✧ Ken je de praktijk VGV/vrouwenbesnijdenis?
- ✧ Wat houdt VGV/vrouwenbesnijdenis precies in?
- ✧ Wat vind je hiervan?
- ✧ Is dit een onderwerp dat je soms bespreekt (met familie, vrienden, enz.)?
- ✧ Kun je andere voorbeelden geven van praktijken die de gezondheid van vrouwen schaden?

Bij **VGV** worden de externe geslachtsorganen van de vrouw geheel of gedeeltelijk weggesneden of verwond om niet-medische redenen. Er bestaan verschillende types VGV:

- ✦ **Type 1 of clitoridectomie:** de gedeeltelijke of volledige verwijdering van de clitoris en/of de voorhuid van de clitoris.
- ✦ **Type 2 of excisie:** de gedeeltelijke of volledige verwijdering van de clitoris en de kleine schaamlippen, met of zonder verwijdering van de grote schaamlippen.
- ✦ **Type 3 of infibulatie:** de vernauwing van de vaginale opening met de verwijdering en het dichtnaaien van de kleine en/of grote schaamlippen, met of zonder verwijdering van de clitoris.
- ✦ **Type 4:** alle andere schadelijke ingrepen op de vrouwelijke geslachtsorganen om niet-medische redenen, zoals prikken, piercen, snijden, insnijden en uitbranden.

Welk type VGV wordt uitgevoerd, hangt af van het land, de regio en de bevolkingsgroep. Soms evolueert het type besnijdenis ook in de tijd. Sommige mensen, die bewust worden van het gevaar van de praktijk, kunnen bijvoorbeeld een 'minder ingrijpende' vorm uitvoeren uit vrees voor de gevolgen. Toch is het belangrijk te onthouden dat alle types VGV (dus ook de zogenaamde 'minder ingrijpende') nefaste gevolgen met zich meebrengen voor de gezondheid.

De **term "verminking"** werd ingevoerd door de Wereldgezondheidsorganisatie, maar gemeenschappen die VGV uitvoeren, gebruiken andere woorden om naar de praktijk te verwijzen. Hier wordt dit namelijk niet beschouwd als een verminking, maar als een belangrijke traditie die gerespecteerd moet worden. Personen die een verminking laten uitvoeren, zijn zich vaak niet bewust van de gevolgen en zijn ervan overtuigd dat ze iets goeds doen. In bepaalde omstandigheden is het aangeraden om de terminologie aan te passen om de dialoog te vergemakkelijken (bijvoorbeeld: bij het werken met de betrokken bevolkingsgroepen).

17. Mannenbesnijdenis

Mogelijke vragen

- ✧ Wat is mannenbesnijdenis?
- ✧ Wat vind je hiervan?
- ✧ Is er volgens jou een verschil tussen mannenbesnijdenis en vrouwenbesnijdenis?
- ✧ Bestaan er volgens jou ook praktijken die de gezondheid van mannen schaden?

Jongensbesnijdenis wordt in verschillende landen en gemeenschappen uitgevoerd. De redenen hiervoor kunnen van religieuze (Jodendom, Islam), traditionele (Sub-Sahara-Afrika) of hygiënische (vooral in de Verenigde Staten) aard zijn.

Binnen islamitische en joodse gemeenschappen wordt jongensbesnijdenis als een **religieuze verplichting** beschouwd. Toch is het goed te herhalen dat zowel vrouwen- als mannenbesnijdenis culturele praktijken zijn, die al uitgevoerd werden voor het ontstaan van monotheïstische godsdiensten.

Soms wordt geargumenteed dat mannenbesnijdenis **goed is voor de gezondheid**. Bepaalde onderzoeken tonen inderdaad aan dat de kans op HIV-overdracht kleiner is bij besneden mannen, maar de lagere besmettingsgraad geldt enkel op korte termijn. Enkel het dragen van een condoom vormt een efficiënte bescherming. Het behandelen van fimosis is een indicatie voor het uitvoeren van besnijdenis. Bij deze aandoening is de voorhuid te nauw, waardoor ze niet teruggetrokken kan worden over de eikel.

Hoewel de gevolgen van mannenbesnijdenis voor de gezondheid minder ernstig lijken dan de gevolgen van vrouwenbesnijdenis, **mag de impact niet onderschat worden**. Er wordt namelijk ook zonder toestemming van het kind een handeling uitgevoerd op het lichaam en er kunnen complicaties optreden (infecties, bloedingen, enz.). Ook op seksueel niveau zijn gevolgen mogelijk: gezien de voorhuid het meest bezenuwde deel van de penis is, kan de man aan gevoeligheid verliezen.

Er bestaat wel een belangrijk **gendergebonden verschil**. VGV bereidt de vrouw voor op een seksueel leven in een vaste context: het huwelijk, met voortplanting als enige doel. Jongensbesnijdenis, daarentegen, is vaak net een uitnodiging tot een actief seksueel leven.

18. Medische ondersteuning

Mogelijke vragen

- ✧ Om welke redenen kun je naar het ziekenhuis gaan?
- ✧ Kun je over persoonlijke ervaring(en) in het ziekenhuis vertellen?
- ✧ Voel je je vertrouwd met het gezondheidssysteem in België?
- ✧ Hoe gaat dit in België volgens jou in z'n werk?
- ✧ Is dit overal hetzelfde? Geef eventueel voorbeelden van verschillen.

Wie in België te maken krijgt met gezondheidsproblemen kan terecht bij **verschillende deskundigen**. In de eerste plaats moet een patiënt aankloppen bij een huisarts die de patiënt behandelt of, indien nodig, doorverwijst naar een specialist voor een specifieke behandeling. Welke specialist kan helpen, hangt af van welk soort probleem de patiënt ondervindt: psychologen, kinesisten, gynaecologen, kinderartsen, dermatologen, enz. Voor zeer dringende problemen kan een patiënt/e zich wenden tot de spoeddienst van een ziekenhuis of een ambulance bellen

In België is **iedereen** in principe verplicht zich in te schrijven bij een mutualiteit (zorgverzekering) naar keuze. De mutualiteit zal de **kosten** verbonden aan een medische behandeling geheel of gedeeltelijk **terugbetalen**.

Voor sommige personen (bijvoorbeeld: mensen zonder wettig verblijf) kan de toegang tot gezondheidszorg en mutualiteit moeilijk zijn. Zij kunnen zich wenden tot het OCMW voor het aangepast systeem "**dringende medische hulp**" of tot organisaties zoals Dokters van de Wereld. In zeer dringende gevallen kunnen zij ook naar een huisarts of een ziekenhuis gaan. Hier dienen zij wel te vermelden dat ze geen mutualiteit hebben.

Vrouwen die VGV ondergingen en hierdoor gezondheidsproblemen ondervinden, kunnen in België terecht in twee multidisciplinaire centra. Hier wordt gespecialiseerde hulp aangeboden op medisch, psychologisch en seksuologisch niveau. Vrouwen kunnen er, onder andere, terecht voor een desinfibulatie of een clitorisreconstructie.

19. Communiceren

Mogelijke vragen

- ✧ Wat kun je doen wanneer je geconfronteerd wordt met VGV of geweld?
- ✧ Bij wie kun jij terecht om over gevoelige zaken te praten?
- ✧ Vind je het gemakkelijk om over je gevoelens/moeilijkheden spreken?
- ✧ Is het in jouw familie/vriendengroep een gewoonte om over gevoelens/moeilijkheden te spreken?
- ✧ Wat vind je hiervan?

Wanneer je geconfronteerd wordt met VGV of geweld is het **belangrijk hierover te spreken**.

Dit is **niet altijd evident**. In gemeenschappen waar **VGV** een gewoonte vormt heerst vaak een taboe over het onderwerp. Het wordt beschouwd als een traditie die gerespecteerd moet worden en waarbij men zich geen vragen stelt. Mensen die te maken krijgen met **partnergeweld** voelen zich hier dan weer vaak schuldig over of schamen zich, waardoor ze moeilijk met het probleem naar buiten komen.

Toch is het zeer belangrijk deze zaken bespreekbaar te maken. Enkel dan kan er immers een einde gesteld worden aan het probleem en kunnen stappen ter **bescherming** genomen worden. Men kan zich richten tot een vertrouwenspersoon bij wie men zich op zijn of haar gemak voelt: een vriend(in), maar ook een sociaal assistent/e, leerkracht, of arts.

Als men beslist over het probleem te praten, betekent dit niet automatisch dat er ook stappen ondernomen moeten worden tegen de dader van het geweld. De persoon heeft zelf inspraak in wanneer en hoe de situatie aangepakt zal worden. Praten kan ook al opluchten. Samen met de **vertrouwensperso(o)n(en)** kan nagedacht worden over een mogelijke oplossing waarbij de betrokkene zich goed voelt.

20. Familie - vrienden

Mogelijke vragen

- ✧ Aan wat doet dit beeld je denken?
- ✧ Wat betekenen familie en vrienden voor jou?
- ✧ Betekent "familie" overal en voor iedereen hetzelfde?
- ✧ Welke rol kunnen je familie en/of vrienden spelen in een situatie van VGV of geweld?
- ✧ Zou jij je familie/vrienden kunnen aanspreken mocht je hiermee geconfronteerd worden?

Wie iemand als **familie of vriend** beschouwt, hangt af van persoon tot persoon. Gewoonlijk gaat men er in België van uit dat je familie een groep mensen is waartussen er een biologische verbintenis bestaat. Je kiest je familie dus niet zelf, maar je wordt hierin geboren. Toch is het ook mogelijk andere mensen als familie te beschouwen: je beschouwt je goede vriendin als je zus, je ziet de neef met wie je opgroeide meer als een broer, een geadopteerd kind wordt je dochter of zoon, ...

In sommige gemeenschappen is er geen biologische verwantschap nodig om iemand als familie te beschouwen. Alle leden van de gemeenschap spelen er een essentiële rol en hebben directe invloed in elkaars leven. Zo zijn het bijvoorbeeld niet alleen de biologische ouders die een kind opvoeden, maar alle (jong)volwassenen in de gemeenschap. Dit speelt een rol in het **voortbestaan van VGV**: soms zijn de ouders zich bewust van de gevolgen, maar slagen ze er niet in hun kind te beschermen doordat de gemeenschap eist dat het kind besneden zou worden.

Binnen een familie en vriendengroep bevinden zich meestal personen die een vertrouwensband met elkaar hebben. Wanneer iemand geconfronteerd wordt met moeilijke situaties, is het goed hier met deze vertrouwenspersonen over te spreken. Zij kunnen de persoon namelijk **ondersteunen**.

Jammer genoeg zijn het vaak ook mensen die dicht bij iemand staan die aan de oorzaak van moeilijke situaties liggen. Denk maar aan **intrafamiliaal geweld**, bijvoorbeeld. Ook bij verkrachting is dit vaak het geval: onderzoek toonde aan dat slachtoffers van verkrachtingen de dader (een ouder, collega, vriend, ...) vaak kennen. Dit kan de stap om hulp te zoeken moeilijker maken.

Ook een **besnijdenis** wordt vaak georganiseerd door de moeder, tante of grootmoeder van een meisje. Ze doen dit met goede bedoelingen en willen zo het meisje behoeden voor sociale uitsluiting en vereenzaming. Wanneer een vertrouwenspersoon de besnijdenis mogelijk maakt, kan dit gevoelens van verraad oproepen. Doordat de meisjes hun vertrouwen in de mensen die dicht bij hen staan verliezen, kunnen ze later psychologische moeilijkheden ondervinden (bijvoorbeeld: laag zelfbeeld, gebrek aan zelfrespect, wantrouwen in grote groepen mensen, enz.).

21. Gespecialiseerde organisatie – GAMS België vzw

Mogelijke vragen

- ✧ Heb je al eens horen spreken over GAMS vzw? Van waar ken je GAMS vzw?
- ✧ Wat doet deze organisatie volgens jou?
- ✧ Ken je andere organisaties die gelijkaardig werk doen (eventueel in je thuisland)?
- ✧ Wat vind je van het werk dat GAMS doet?

GAMS België vzw is de “**Groep voor de afschaffing van vrouwelijke genitale verminking**”. De groep bestaat uit mannen en vrouwen van verschillende origine en zet zich in tegen traditionele praktijken die schadelijk zijn voor de gezondheid van vrouwen en kinderen, zoals VGV en gedwongen huwelijk. GAMS werd opgericht door Khadidiatou Diallo, een vrouw van Senegalese afkomst die hier zelf ook mee geconfronteerd werd.

Het doel van GAMS België is meisjes en vrouwen te **beschermen** tegen de schadelijke praktijken.

De groep vertrekt vanuit het bestaande verzet binnen de betrokken gemeenschappen om het algemene **bewustzijn**, zowel in België als elders, **te verhogen**. Dit gaat via allerhande **sensibiliseringsactiviteiten**: individuele gesprekken, workshops, flashmobs, tentoonstellingen, enz.

Daarnaast biedt GAMS ook psychosociale **ondersteuning** aan (potentiële) slachtoffers, zowel individueel als in groep.

In België worden een aanzienlijk aantal meisjes en vrouwen geconfronteerd met deze problematieken. Daarom geeft GAMS ook **vormingen** voor deskundigen, opdat ook zij een aangepaste ondersteuning zouden kunnen bieden.

22. Hulpverleners

Mogelijke vragen

- ✧ Bij welke deskundigen kan iemand terecht als hij/zij geconfronteerd wordt met geweld?
- ✧ Naar wie zou jij toestappen, mocht je geconfronteerd worden met VGV of geweld?
- ✧ Heb jij voldoende vertrouwen in de deskundigen waar ook om jou heen om dergelijke onderwerpen te bespreken?

Naast vrienden en familie, zijn er nog heel wat **personen** in de dagelijkse omgeving bij wie een persoon terecht kan als hij/zij een moeilijke situatie doormaakt. Denk bijvoorbeeld aan artsen, verpleegkundigen, sociaal assistenten, leerkrachten, enz. Men kan zich hiervoor ook richten tot bepaalde **instellingen**: het ziekenhuis, het Centrum voor Algemeen Welzijnswerk, Kind & Gezin, ...

Misschien is het wel makkelijker om met **deskundigen** te spreken dan met vrienden of familie, gezien zij in het kader van hun beroep een meer neutrale positie innemen. Deskundigen zijn ook gebonden aan het beroepsgeheim, zij zullen de informatie niet zomaar doorgeven aan derden indien de persoon hier niet akkoord mee gaat.

Hoe dan ook zijn zij goed geplaatst om personen te ondersteunen. Indien ze zelf niet over de gepaste kennis beschikken in zeer concrete situaties (VGV, bijvoorbeeld), kunnen ze steeds doorverwijzen naar de **gepaste instanties**.

23. Justitie

Mogelijke vragen

- ✧ Kun je een voorbeeld geven van iets wat verboden is door de wet?
- ✧ Wat kan er gebeuren als je je niet aan de wet houdt?
- ✧ Welke soorten straffen bestaan er?
- ✧ Denk je dat VGV/geweld aanvaard wordt door de wet?

Iedereen moet zich houden aan de wetgeving van het land waarin hij/zij zich bevindt. Aan de hand van **de wet** wordt het leven in de maatschappij in goede banen geleid.

Als iemand de wet niet respecteert, kan hiervoor klacht neergelegd worden (bij de politie, bijvoorbeeld). Vervolgens zal de klacht onderzocht worden en kan de persoon voor de rechter verschijnen. Tijdens de rechtszaak onderzoekt men of de persoon schuldig is en welke straf opgelegd wordt.

VGV, gedwongen huwelijk en andere vormen van geweld (verkrachting, partnergeweld, enz.) zijn **strafbaar** in België.

De Belgische wet verbiedt **VGV zowel binnen als buiten het Belgisch grondgebied**. Het uitvoeren of mogelijk maken van een genitale verminking kan bestraft worden met een geldboete en een gevangenisstraf van 8 dagen tot 15 jaar. Ook het opnieuw dichtnaaien van een gedesinfibuleerde vrouw (na een bevalling, bijvoorbeeld) wordt gezien als een vorm van verminking. Wanneer een meisje dat gewoonlijk in België verblijft in het buitenland besneden wordt, blijven de (mede)daders strafbaar wanneer ze zich op Belgisch grondgebied bevinden. Ook in andere landen binnen verschillende continenten is VGV strafbaar.

24. Politie

Mogelijke vragen

- ✧ Wie zie je op deze tekening?
- ✧ Wat is de taak van de politie?
- ✧ Heb je al ervaringen gehad met de politie? Hoe verliep dit?
- ✧ Zijn er zaken die de politie niet mag doen?

De politie **waakt over de naleving van de wetten** binnen België en treedt op wanneer er wetten overtreden worden. Enerzijds kan de politie zelf overtredingen vaststellen. Anderzijds kan elke burger, die te maken krijgt met een overtreding of die een overtreding ziet gebeuren, hiervan aangifte doen.

Gezien VGV en andere vormen van geweld bij wet verboden zijn, kunnen slachtoffers zich richten tot de politie voor **ondersteuning** wanneer ze hiermee geconfronteerd worden. Hiertoe kan de persoon gewoon naar een politiekantoor in de buurt gaan. In zeer dringende gevallen, m.a.w. wanneer er direct gevaar dreigt, kan men bellen naar het gratis noodnummer 112. De politie kan de nodige stappen ondernemen ter bescherming.

Wanneer de politie optreedt, moeten zij zich aan welbepaalde regels houden. Zo mogen zij bijvoorbeeld geen nodeloos geweld gebruiken tijdens een interventie. De persoon die een overtreding heeft begaan, blijft te allen tijde zijn/haar rechten behouden.

25. Straffen

Mogelijke vragen

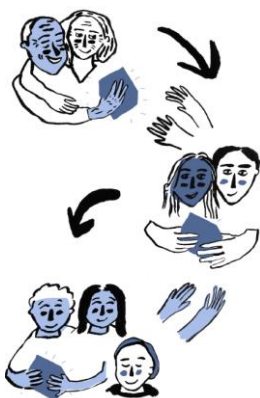
- ✧ Wat zie je op deze tekening?
- ✧ Om welke redenen zou iemand naar de gevangenis gestuurd kunnen worden?
- ✧ Wat vind je van deze straf?
- ✧ Denk je dat er andere, eventueel betere straffen bestaan?

Als iemand de wet overtreedt en hiervoor schuldig wordt bevonden door het gerecht, kan hij/zij gestraft worden. **Hoe zwaar die straf is, hangt af van verschillende factoren:** de aard van de overtreding, de ernst, de gevolgen, de opzet, enz. Een dader van geweld zal bijvoorbeeld strenger gestraft worden wanneer het slachtoffer als gevolg van het geweld sterft, ook al was het niet zijn/haar bedoeling te doden. Ook als het geweld op voorhand gepland werd, wordt de straf zwaarder.

Er bestaan **verschillende soorten straffen**. In gevallen van geweld kan men de dader bijvoorbeeld gedurende een bepaalde tijd verbieden om in de buurt te komen van het slachtoffer. Soms kan de dader ook gevraagd worden een begeleiding of therapie op te starten om het geweld te leren controleren, al dan niet samen met het slachtoffer. Andere voorbeelden van straffen zijn: geldboete, werkstraf, elektronisch toezicht, ... De zwaarste straf die in België uitgesproken kan worden is een gevangenisstraf. Hierbij wordt een persoon voor een welbepaalde tijd van zijn/haar vrijheid beroofd en opgesloten na het begaan van een zware overtreding. In België is het verboden iemand de doodstaf op te leggen.

26. Traditie

Mogelijke vragen

- ✧ Wat wordt er voorgesteld op deze afbeelding?
- ✧ Zijn tradities altijd goed?
- ✧ Kun je een voorbeeld geven van een goede traditie?
- ✧ Kun je een voorbeeld geven van een gevaarlijke traditie?

Een **traditie** is een gewoonte die overgegeven wordt van de ene generatie op de andere en die vaak eigen is aan een bepaalde groep of cultuur.

Er bestaan heel wat **positieve tradities**: de manier waarop een geboorte of een huwelijk gevierd wordt, het respect voor ouderen, het vieren van religieuze feestdagen, carnaval enz.

Sommige tradities brengen echter **negatieve** gevolgen met zich mee. Gezien tradities vaak sinds lange tijd doorgegeven worden, denken we hier vaak niet meer bij na. We voeren deze tradities uit terwijl we de precieze reden ervan soms niet meer kennen. Enkele voorbeelden: VGV, kindhuwelijk, zwarte piet, ...

Vandaag hebben wij toegang tot meer informatie dan onze voorouders. Het is goed onze gewoontes hieraan te toetsen. **Traditie en cultuur** zijn namelijk geen vaste gegevens, maar **evolueren** mee met de mens en in tijd. Als onze voorouders toegang hadden tot dezelfde informatie en zouden weten dat bepaalde tradities nefast waren voor de gezondheid, zouden ze die hoogstwaarschijnlijk zelf niet uitgevoerd hebben. Een traditie aanpassen of uitbannen betekent niet dat we onze cultuur verloochenen. Het maakt deel uit van de natuurlijke evolutie van de mens.

CONTACTGEGEVENS

In België bestaan verschillende gespecialiseerde organisaties waar mensen die geconfronteerd worden met VGV terecht kunnen.

CeMAViE

Centre Médical d'Aide aux Victimes de l'Excision

Begeleiding op psychologisch, seksuologisch, medisch en chirurgisch niveau (desinfibulatie, clitorisreconstructie).

UMC Sint Pieter

Campus César De Paepe
Cellebroersstraat 11-13, 1000 Brussel
Elke dinsdagnamiddag, op afspraak
T +32 2 506 70 91
www.chusaintpierre.be

GAMS vzw

Groep voor de afschaffing van vrouwelijke genitale verminking

Kantoor Brussel

Gabrielle Petitstraat 6, 1080 Brussel
T +32 2 219 43 40
F +32 2 217 82 44
info@gams.be
www.gams.be

Kantoor Vlaanderen

Contact: Katrien De Koster
Van Maerlanstraat 56, 2060 Antwerpen
T +32 495 93 93 18
katrien@gams.be

GAMSBELGIË_{vzw}

Kantoren Wallonië

Luik

Contact: Samia Yousseuf
Rue Agimont 17, 4000 Luik
T +32 470 54 18 99
samia@gams.be

Namen

Contact: Halimatou Barry
Centre de planning Familial FPS
Rue de la Tour 7, 5000 Namen
T +32 493 49 29 50
halimatou@gams.be

INTACT vzw

Juridisch expertisecentrum voor vrouwelijke genitale verminking en hiermee gerelateerde traditionele praktijken die de gezondheid schaden

Paleizenstraat 154, 1030 Brussel
T +32 2 539 02 04
F +32 2 215 54 81
contact@intact-association.org
www.intact-association.org

Multidisciplinair centrum genitale mutilatie

Referentiecentrum voor genitale verminking

UZ GENT

Vrouwenkliniek (P3-P4)
De Pintelaan 185, 9000 Gent
Elke woensdagvoormiddag, op afspraak
T +32 9 332 37 82
of +32 9 332 37 83

BRONNEN

- ✧ Amnesty International Vlaanderen vzw. *Verkrachting in België*. Antwerpen, 2014.
- ✧ Amnesty International. Een vrouw op vier in België wordt door partner gedwongen tot seksuele betrekkingen. <https://www.aivl.be/nieuws/een-vrouw-op-vier-in-belgie-wordt-door-partner-gedwongen-tot-seksuele-betrekkingen/45444>.
- ✧ Auvert B, Taljaard D, Lagarde E, Sobngwi-Tambekou J, Sitta R, *et al.* (2005) Randomized, controlled intervention trial of male circumcision for reduction of HIV infection risk: The ANRS 1265 trial. *PLoS Med* 2:e298.
Bailey RC, Moses S, Parker CB, *et al.* Male circumcision for HIV prevention in young men in Kisumu, Kenya: a randomised controlled trial. *Lancet* 2007;369:643-56.
- ✧ Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp. De Belgische Ontwikkelingssamenwerking op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. 2012.
Gray RH, Kigozi G, Serwadda D, *et al.* Male circumcision for HIV prevention in men in Rakai, Uganda: a randomised trial. *Lancet* 2007;369:557-66.
- ✧ Belgique infos. Gezondheid. <http://www.belgique-infos.be/belgium/gezondheid/?lang=nl#.VfACPRGqqko>
- ✧ FOD Gezondheidszorg, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Studie over de prevalentie van en het risico op vrouwelijke genitale verminking in België. 2014.
- ✧ FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu en GAMS België. Vrouwelijke Genitale Verminking: handleiding voor de betrokken beroepssectoren. Brussel, 2011.
- ✧ GAMS Belgique. Femmes, excision et exil. Quel accompagnement thérapeutique possible? Brussel, 2014.
- ✧ GAMS Belgique. Femmes, excision et exil. Quel accompagnement thérapeutique possible? Brussel, 2014.
- ✧ Het instituut voor gelijkheid van mannen en vrouwen.
http://www.partnergeweld.be/nl/algemene_informatie
- ✧ Instituut voor de gelijkheid van mannen en vrouwen. 2010. Nationaal plan ter bestrijding van partnergeweld en andere vormen van intrafamiliaal geweld 2010 – 2014.

- ✧ Intact vzw. *De FGM zijn een ernstige schending op de mensenrechten*.
<http://www.intact-association.org/nl/de-vgv/de-vgv-zijn-een-ernstige-schending-op-de-mensenrechten.html>.
- ✧ Interfederaal Gelijkekansencentrum. Discriminatiegronden.
<http://www.diversiteit.be/discriminatiegronden>.
- ✧ Kind en gezin. *Het kind in Vlaanderen 2013*. Brussel, 2013
- ✧ Ministère de la Communauté Française, direction égalité des chances, 2009. La violence dans les relations amoureuses chez les jeunes âgés de 12 à 21 ans.
- ✧ Multicultureel opleiden. *Vooroordelen, discriminatie en racisme*.
<http://www.multicultureelopleiden.nl/samenleving/diversiteit/vooroordelen-discriminatie/>
- ✧ RoSa vzw. Partnergeweld.
<http://www.rosadoc.be/joomla/index.php/kwesties/geweld/partnergeweld#oorzaken>
- ✧ Sensoa. RSV-wijzer, een Vlaamse visie op relationele en seksuele vorming.
http://www.seksuelevorming.be/sites/default/files/digitaal_materiaal/rsvwijzerfinal.pdf
- ✧ Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

